www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 44. Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 24. лютого, 1926.

VOL. XXXIV. No. 44. Jersey City, N. J., Wednesday, February 24. 1926. THREE CENTS

Конґресмени прилучуються до акції сенаторів за поправкою конституції.

ВАШИНҐТОН, 21. лютого. — В палаті послів появилася резолюція за поправкою американської конституції в тому напрямку, щоби на будуче нова сесія конґресу починалася першого січня по виборах, а ново-вибраний президент починав урядоване в кілька днів опісля.

Як відомо, сенат уже ухвалив подібну резолюцію 73 голосами проти 2. У палаті послів проти сеї резолюції виступають републиканці з урядової більшости.

ПИЯНСТВО И ЗЛОЧИННІСТЬ.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 21. лютого. — Секретар стейту предложив стейтовій леґіслятурі урядові обчислення, з яких виходить, що за послідний рік число присудів за злочини виносило понад 77,000 або о 3,000 більше, як в 1924. році, хоча число присудів за пиянство було значно менче.

ЗАПОВІДАЄ ПІДВИСШЕННЄ ПОДАТКІВ НА СЛІДУЮЧИЙ РІК.

ВАШИНҐТОН, 21. лютого. — Конґресмен Ґрін, голова комітету для приходів, заявив у конґресі, що сьогорічні обниження податків передвчасні та що через се конґрес буде на другий рік примушений податки знова підвисшити.

РОБІТНИЧІ БАНКИ ПОЧИНАЮТЬ АКЦІЮ ЗА ЗАКУПНОМ ДОМІВ РОБІТНИКАМИ.

КЛІВЛЕНД, Огайо, 21. лютого. — Директори зелізничого робітничого банку та зелізничих робітничих юній почали закроєну на всю Америку акцію за закупном домів робітниками. Позички на сю ціль мають уділяти робітничі банки, які, відомо, опираються на робітничі юнії.

ҐРАФИНІ ЩЕ НЕ ДЕПОРТУЮТЬ.

НЮ ЙОРК, 21. лютого. — Іміґраційний уряд рішив не депортувати відразу ґрафині Каткарт, яку задержано на Елис Айленді за її любовні зносини з анґлійським ґрафом Крейвеном, але дозволив їй висісти на беріг на 10-днів за порукою в сумі 500 долярів.

ДВОХ ЛІКАРІВ ПОМЕРЛО ВІД СПЛЯЧОЇ НЕДУГИ.

БИНҐЕМПТОН, Ню Йорк, 21. лютого. — Тут помер лікар др. Чарлз Робертс, добре відомий лікар, який від двох тижнів хорував на сплячу недугу. Набрався він її від котрогось зі своїх пацієнтів, серед котрих за послідний рік було богато хорих на неї.

Про подібний случай смерти лікаря від сеї недуги доносять з міста Пальо Альто, в стейті Каліфорнії.

ПРОТИВНИКИ ПРОГІБІЦІЇ ВЖИВАЮТЬ ІМЕНИ ВАШИНҐТОНА ДЛЯ СВОЄЇ ПРОПАҐАНДИ.

ВАШИНҐТОН, 21. лютого. — Товариство для Поборювання 18-ої Поправки до Конституції внесло запит до ґенерального прокуратора, чи вільно буде сьому товариству подати до публичного відома припис на робленє пива, поданий Джорджом Вашинґтоном. Прихильники прогибіції дуже обурені сим поступком своїх противників, який вони вважають оплюгавленнєм імени „батька свого краю".

БОРОНИТЬ ІМЕНИ ВАШИНҐТОНА.

НЮ ЙОРК, 21. лютого. — Вілієм Леннер Вашинґтон, нащадок брата Джорджа Вашинґтона, виступив з приводу річниці уродин Джорджа Вашинґтона, з публичною заявою, яка має на цїли вибілити імя Джорджа Вашинґтона зі закидів, які роблено йому послідними часами. Сей член родини Вашинґтона каже, що Джордж Вашинґтон не пив дуже, але умірковано; що він уживав проклонів лишень деколи, хоча він був горячої вдачі; та що він грав у карти мало.

СМЕРТЬ 9 ОСІБ В ОГНИ.

ҐЕРЛИВІЛ, Ню Йорк, 22. лютого. — Підчас пожару місцевого готелю Шиндлер-Прері, який занявся нині над раном, погоріло 9 осіб, а близько 30 вділесено поважні попарення. Пожар захопив сплячих гостий в комнатах і вони не могли дістатися на двір.

ПИЯНИЛИ БОЖЕВІЛЬНОГО, ЩО СТРІЛЯВ У ДОМИ.

ОМАҐА, Небраска, 22. лютого. — Сильному відділови поліції вдалося зловити божевільного чоловіка, котрий від двох тижнів держав у страху мешканців міста Омага й Кавнсия Блофс, стріляючи вечером з улиці в освітлені вікна домів. Арештований заявив, що він називається Френк Картер, є фармерським наємним робітником, та признався до всіх стрілянин, з виїмком одної. Його відставлено до арешту, де його умовий стан мають розслідити лікарі.

ГОЛОДНІ СОБАКИ ЗАЇЛИ ЧОЛОВІКА.

ЙОНКЕРС, Ню Йорк, 22. лютого. — В одному гайку, якого вживають для уряджування всяких пікників, найдено нині тіло 50-літного робітника Гарі Ґрифина, обдерте майже з усеї одежі та сильно покусане псами. З потоптаного снігу видно було, що покійний довго боронився перед собаками, котрих було дві. Поліція вже висліджила одну собаку й застрілила її.

ХОТЯТЬ СЛУЖБИ БОЖОЇ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.

Громадяне сел Хмелевки, Підгаєць і Хмелева на Володимирщині подали до митрополита Діонисія прошенне, під котрим є 332 підписи, щоб в їх церкві Служба Божа правилась українською мовою. При тому додають, що священик Павло Жиромський ставиться до їх прошення неприхильно, насміхається над українською мовою і йому в сьому підпомагає його брат Кость Жиромський, що виконує обовязки дяка. Коли селяни зложили се прошенє священикови то він вимагав від них урядового ствердження підписів.

ОТРОЄННИ ГАРЕМ.

Лондонські газети повідомляють із Царгорода про таку страшну подію: Як звісно, парлямент в Анкорі ухвалив закон, який касує поліґамію (многоженство). Багатий Турчин Ахрам бей мав гарем із 36 жінками. Не хотів позбутися його навіть під загрозою вязниці. На другий день після того, як одержав повідомлення з загрозою вязниці, уладив величавий баль у гаремі. Жінки його зявилися в найгарнійших шатах. Страви приготовив сам Ахрам бей і змішав до них отруї. На другий день найшли Ахрама бея і його тринцять шість жінок неживими.

ВОВКИ НА ВЕСІЛЛЮ.

У місцевости Красне Село у стіп Уральських гір справляв богатий селянин Іван Невченко весілля своєї дочки. Весілля, по тамошньому звичаю, мало тривати три дні і три ночи з музикою й співами. Пили дуже багато горівки (бо в большевії вільно знова пити) і знамените кавказьке вино. Співали й танцювали, а на дворі падав сніг великими клаптями. Була ніч. Нарад роздався жіночий розпучливий голос. Всі сполотніли з жаху. Хтось оставив отворені ворота, а це недбальство використало шість голодних вовків, бо зявилися тут як непрошені весільні гості. Тота жінка що скрикнула, то була сестра молодої. Побачила як із кімнати сусідньої з весільною вискочив вовк із клунком у зубах. Її материнське серце зараз прочуло, що то могло статися. У тій кімнаті в колисці спала її 6-тимісячна дитинка. Вовк забрав дитину таки в пеленках, оповиту. Нещасна мати зімліла з жаху, так що ніхто не знав, що приключилося, тимбільше, що всі вже були пяні. Коли гості ратували зімлілу жінку, вбіг у хату один із Невченкових пастухів і скрикнув: „Вовки! вовки!" Він бачив, як із хати вибігло шість вовків, кождий мав щось у зубах. Всі заметушились. Переконалися, що колиска була порожна. Чоловіки озброїлися в рушниці, револьвери, пістолі й сокири на здогін вовкам. І місцеві жандарми побігли з ними. Цілу ніч обшукували околицю, але вовки скоро втекли у недалекі ліси. Рано найшли на лісовій дорозі шматки пеленок і перинки та ланцюшок із золотим хрестиком. Сніг був окровавлений, але трупа дитинки не найшли.

БЕЗПРИЮТНІ ДІТИ В БОЛЬШЕВІЇ.

Важною справою для совєтського уряду є велика скількість безприютних дітей. У всіх містах є вони. У Москві є їх 9,000, в околиці північного Кавказу 69,000, а загальне число їх є 300 тисяч. Найбільше з тих дітей утратили батька-неньку й дах над головою підчас горожанських війн і пошестей. Вони тепер підупали фізично й духово, тож є дійсною загрозою для суспільности. Бо за літа авантурних мандрівок вони набрали замилування до бурлацького життя. Ніяка контроля й опіка тут не помагають. Вони шляються під проводом найсильнійшого, жебрають і крадуть. Кокаїна для них ніяка новість, а злочинців чимраз більше. Вони чимраз більше привикають до злочинного життя, а дуже тяжко завернути їх на добрий шлях. Уряд задумує розмістити такі діти по селянських семях, щоби так ратувати їх для суспільности. Кождий селянин, що прийме таку дитину, одержить кусень землі й гроші. Число безпритульних дітей на **Україні** виносило в 1925 році около 100 тисяч, із них близько 20 тисяч у повному слова значінні не мали ніякого пристановища. Самособою на зиму число дітей збільшилося, бо звичайно на Вкраїну йдуть тоді безпритульні діти з півночі. Щоби зарадити цій нужді, радянське правительство задумало наложити в користь безпритульних дітей податок на горівку по дві копійки від фляшки. Дохід із того податку мав би принести два міліони рублів.

ДАВАЛИ „ЗАТОПЛЕНИЙ ДЗВІН" НА ЛОНІ ПРИРОДИ.

В Мінхені (в Баварії) оснували собі „товариство прихильників світла", головою якого був книґар Йосиф Зайц. І той Зайц запросив 45 членів і гостей на збори на лоні природи над озером Теґерн. На другому дні зборів зібралося около 50 членів обоїго пола, зовсім наґі всі. Був виголошений прольоґ а потім наґі актори відіграли песу Ґергарда Гавптмана „Затоплений дзвін". Потім ще йшли відчити, танці, аж вкінці зявилася поліція й перервала це „торжество". Справа опинилась перед судом. Двох обвинувачених засуджено на грошеву кару по 150 марок або десять днів арешту. Всіх инших засудили на кару по 100 марок або по пять днів арешту.

ДЕ ПІДДУБНИЙ БУДЕ БОРОТИСЯ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. В четвер 25-го лютого в Филаделфії відбудеться велика борба в Метрополитен Опера Тавз. Виступить двох українських борців. В одній парі буде боротися Піддубний проти Італіянця Кальзо а Єрмак Харківський проти Поляка Артура Боґанца. Та боротьба викликає велике заінтересованнє серед любителів спорту.

МОДЕРНИЙ РІНАЛЬДО РІНАЛЬДІНІ.

Найпопулярнійшою італійською артисткою є Целіна Біянкі, співачка оперетки. Вона має талант не тільки голосовий і актоpський але й... марнотратства. Все те, що заробляє — їй мало. Тому не диво, що рішила рятувати свої фінанси багатим подружжам. В останнім часі вона познайомилась з багатим землевласником Лікаті. Він оповідав їй про свої маєтки на Сицилії, а поводився з таким широким жестом, що підозрівали в ньому справжнього Креза. Цей добродій намовив артистку поїхати з ним на Сицилію. Артистка взяла від директора театру 160.000 лірів задатку на сукні до нової вистави і воліла виїхати люксусовим автомобілем у романтичну подорож. Виявилось, що пан Лікаті є ватажком опришків і за ним розписали стежні листи. Пару наречених вхопили в дорозі. Артистка Біянкі не внесла скарги на свого товариша породжі, дізнавшись ким він є. Імовірно він поводився з нею як слід. Тому відповідатиме перед судом лише за инші численні злочини, а сініоріна Біянкі за легкодушне зірвання театральної умови.

„ЧУДО".

В місцевости Девечар (на Мадярщині) у тамошній церкві — так вірять селяне — показалася на долівці постать Богоматери, таксамо як недавно в місц. Надьсакач. Війт пояснив селянам це чудо так, що то олива виллялася на долівку з лямпки, що світиться перед іконою, з того на землі повстала наче велика людська постать. Це пояснення не вдоволило народа. Нарід хвилювався й зайняв ворожу поставу супроти війта. Мусіла прийти жандармерія на поміч війтови. Церковні власти є тої самої думки, що й начальник громади. Але нарід і дальше вірить кріпко в чудотворну появу. День і ніч тиснуться великі маси народа з цілої околиці, щоби побачити чудотворний образ. Слідство виявило, що автором того „чуда" є якийсь Юлій Ґаль. Його також засудили були свого часу в Надьсакач за таку саму провину на грошеву кару. Тепер розслідкують стан здоровля Ґаля, бо можливо, що сей сільський пророк, то божевільна людина.

ЗАМОК, ЯКИЙ ЗІДЯТЬ ЩУРІ І МИШИ.

В 1772. році маршал Шверін побудував замок Шверінсбурґ у Макленбурґії. То один із найгарніших німецьких замків. Десятки літ у замку цьому не жив ніхто. Та недавно теперішній його власник постановив відновити замок і замешкати в ньому. Тому скликував знавців будівельних і разом поїхали до замку. Як відчинили браму, побачили, що в будинку аж кишить від щурів і мишей. Вони так дуже пережерли середину замку, що відбудова коштувала би около міліон золотих марок. Тому власник замку понехав свій плян і оставив замок дальше для виключного ужитку цих гризунів.

Анґлійські посли проти приняття Польщі до Ради Ліґи Народів.

ЛОНДОН, 23. лютого. — Парляментарний комітет Ліґи Народів на зібранню, в якому взяло участь 400 послів, приняв резолюцію, в якій спротивляється приняттю Польщі і инших малих держав у члени Ради Ліґи Народів.

ДЕ ДВОХ СВАРИТЬСЯ, ТРЕТІЙ КОРИСТАЄ.

ЖЕНЕВА, 22. лютого. — Спір Франції з Анґлією з приводу предложення, аби Польщу принято яко члена Ліґи Народів, покінчився так, що кандидатуру Польщі відкинено, а принято кандидатуру Еспанії на осінню сесію Збору Ліґи Народів.

СКЛИКАННЄ ЛІҐИ НАРОДІВ.

ЖЕНЕВА, 22. лютого. — Раду і Збір Ліґи Народів скликано на 8-го марта.

Рада відбудеться під проводом Японця барона Іші. В програмі нарад є між іншими приняттє Німеччини яко постійного члена Ради, але про інші держави нема і згадки.

ЛИТОВСЬКІ ПОВСТАНЦІ ІДУТЬ ОСВОБОДЖУВАТИ ВИЛЬНУ.

ВІДЕНЬ, 21. лютого. — Сюди наспіли вісти з Варшави, що литовські повстанці перейшли польську границю і поступають в напрямі Вильни, щоб освободити стару литовську столицю.

ХОЧЕ ВІДКИНУТИ ДОВГИ БЕЛЬҐІЇ.

БРУКСЕЛЯ, столиця Бельґії, 22. лютого. — В бельґійському парляменті внесено предложенне, щоби Бельґія відкинула всі воєнні довги, а принялась платити тільки сі, що їх затягнула по перемирю і то тільки з того, що одержить від Німеччини на основі пляну Доса.

ПАПА РИМСЬКИЙ І МУССОЛІНІ.

РИМ, 22. лютого. — Папа римський Пій XI написав лист до свого державного секретаря кардинала Гаспарі, в якому каже, що уступки премієра Муссоліні для Ватикану і католицької церкви не мають значіння. І тому, каже, Ватикан не змінить свого відношення до італійського правительства, хиба прийшло би до взаїмного порозуміння й угоди.

НА ДАЛЬШІ МУКИ.

РИМ, 22. лютого. — Постійна мандатова комісія Ліґи Народів, яка тут радила, постановила далі оставити Сирію під управою Франції.

ЮГОСЛАВЯНСЬКИЙ КАРДИНАЛ.

БІЛГОРОД, столиця Югославії, 22. лютого. — З Риму повідомляють, що тутешній хорватський архиепископ Роді буде іменований кардиналом.

НІМЕЧЧИНА КУПУЄ РОСІЙСЬКЕ ЗОЛОТО.

БЕРЛІН, 20. лютого. — Німеччина закуповує від російського уряду золото, платячи анґлійськими паперовими грішми.

ЩЕ ВЯЗНЯТЬ ПРИКЛОННИКІВ ЗІНОВЄВА.

БЕРЛІН, 22. лютого. — З Петербурга („Ленінграду") повідомляють, що там знову арештовано богато приклонників голови „комінтерна" Зіновєва.

ВІЙНА В МАРОКУ.

ПАРИЖ, 22. лютого. — В урядових кругах заявляють, що Франція приготовляє вже обнову війни проти Ріфів у Мароку.

ПОДІБНИЙ ДО ЦАРЯ.

МОСКВА, 22. лютого. — По Петербурзі розійшлась учера чутка, що цар Микола вернувся до зимової палати. Під палатою зібралось богато публики, яка домагалась, щоб царя арештовано. Вона успокоїлась, як совєтські урядовці їй пояснили, що се не цар а пекар Микола Євдаков, котрого через те, що дуже подібний до покійного царя Миколи, принято яко актора, щоби грав для фільмових театрів царя.

ЗАМЕРЗЛО 300 ДІТИЙ-СКИТАЛЬЦІВ.

БЕРЛІН, 20. лютого. — З Москви повідомляють, що до Воронїжа приїхало на зелізничу стацію в тягаровому поїзді 300 замерзлих дітий-скитальців. Їх туди вислала совєтська влада з північних міст в запертих возах.

МАНЕВРИ НА УКРАЇНІ.

БЕРЛІН, 20. лютого. — На Україні відбулися в половині сього місяця маневри біля польської і румунської границі на Поділлі.

На маневрах був комісар війни Ворошілов і шеф ґенерального штабу Тухачевський.

УКРАЇНІЗАЦІЯ.

ХАРКІВ, Україна, 10. лютого. — Українізації не переведено вповні в урядових установах через те, що богато урядовців Москалів відказались учитися української мови. Їм тепер продовжено речинець ще на один місяць, з тим, що коли не виконають розпорядку до того часу, то будуть прогнані з посад.

Користайте з нагоди! Користайте з нагоди.

ТЕПЕР БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ ПРИЙМАЄСЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС! ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 63 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВПЛИВИ ТОПЛЯТЬСЯ

Як причинок до факту, що на послідній три-окружній конференції майнерської юнії з дистрикту твердого вугля, скликаній для затвердження умови з властителями копалень, було всего 2 (словами: двох) большевицьких симпатиків, принесла вже тиждень тому назад ґазета Илинойс Майнер, орган майнерської юнії, статтю, в якій писалося:

„Комуністична революція в Злучених Державах вже на добре розвалилася. Фостер (один з провідників большевицької пропаганди в Америці) вернув до Москви, щоби боронити там своєї політики вертіння зі середини, а Рутенберг (другий провідник, але противник попереднього) пішов за ним, щоби доказати, що треба держатися політики вертіння із зовні.

„Минувшого літа до Злучених Держав приїхав був представник Третого Інтернаціоналу, щоби розглянутися в краю та подивитися на грозячу революцію. Прислухавшися, як тарахкочуть розвільнені шруби, засуви й цвяхи в большевицькій машинерії, він постановив, що комуністична революція потребує тут ліпшого соломяного боса, як Фостера. В сей спосіб вертячи зі середини в юніях, Фостер вивертів себе самого з впливу серед комуністичної партії, а Рутенберг став чоловіком, який мав почати вертіти з верху.

„Нам здається, що Росія на загал розтрачує за богато часу й гроша на наших комуністів домашньої роботи. В Америці ніхто не бере комуністів серіозно крім одного департаменту судівництва, який занадто глупий, щоби доглянути, що цілий комуністичний рух в Америці се один великий „джовк". Горожани сього демократичного краю ані вухом не ведуть на большевицьку пропаганду. Їм уже наливали всякої пропаганди, що їм аж ухами переливалася. Нині вони вже на всяку пропаганду руками махають. На всякого, хто сунеться до них з большевицькою пропагандою, дивляться вони так, як люди, зібрані на богослуженню, дивляться на смердюха („сконка"), що зайшов до церкви."

СКРШИНСЬКІ І РАКОВСЬКІ ДВА БРАТАНКИ

Нюйорський дневник Таймс почав від якогось часу подавати голоси найвизначнійших европейських політиків про важнійші питання світової політики. Говорили зі сторінок сеї часописи визначні політики Англії, Франції, Німеччини, і других країв. Заговорили нарешті й наші „приятелі", з одного боку польський міністер заграничних справ Александер Скршинський та російський представник в Парижи Кристіян Раковський.

Хоча перший говорить про Польщу, а другий говорить про Росію, — два краї, здавалобся, до себе ворожі вже самим своїм положенням, — мимо сього обі статті писані так, що українському читачеви ніяк не може не кинутися в очи величезна подібність межи обома заявами.

І пан Скршинські і пан Раковський запевняють читачів Таймсу, що їх держави являються вислідом неминучих і непоборимих умов. Що Польща, чи Росія, є конечним плодом історії.

Далі і один і другий впевняє, що Польща, чи Росія, є з нутра сильно затвердженою державою. Скршинські доказує, що сила Польщі лежить в складі її населення, в її історії та географічнім положенню. Пан товариш Раковський доказує менче-більше те саме про Росію.

Ще далі Скршинські показує, яке велике торговельне значіння має Польща, а пан Раковський доказує, яке велике торговельне значіння для всего світа має Росія. І один і другий показує світовим капіталістам, які то великі золоті грушки можуть для них виростити на польській, чи там московській, вербі.

Та що найбільше вдаряє в очи українського читача, то згідна мовчанка польського графа Скршинського про те, яке то населення засіло найбогатші землі під Польщею, та які то землі під польською окупацією малиб мати найбільше торговельне значіння для світа; та мовчанка пана товариша Раковського про те, які саме землі під Росією моглиб мати се значіння для торговлі світа. Словом, про українські чорноземи, про український богацтва на землі й під землею, про українську пшеницю, цукровий бурак, про українське дерево, про український вугіль і зелізо, — мовчать перед світом згідно й граф Скршинські і товариш Раковський.

Відомо, графови Скршинському, можнаби сказати, ніхто там не може подивуватися. На те він пан з панів, щоби знати засаду, що злодіям про крадіж чужого добра не згадувати. Та ся мовчанка троха менче лицює товаришови Раковському, який прецінь представляє партію, яка кождого дня божиться, що вона завзялася викорінити з світа все злодійство. Ще менче лицює мовчанка Раковського з огляду на те, що він жеж був колись президентом „свобідної радянської української держави". Він повинен був бути обережнійший, коли засідав на одну злодійську лавку з нащадком старої злодійської польської шляхти й польської державної господарки. Повинен би він був подбати за зазначенє якоїсь ріжниці межи собою а паном графом — хочби з огляду на нещасність большевицьких наймитів та не утруднювати їм їх і без того тяжкої роботи.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

АРХИЕПИСКОП ЦЕПЛЯК.

Дня 17. лютого помер польський архиепископ Цепляк, який перебував на американській землі від 10. падолиста м. р. Його особа заслугує на увагу, а особливо нашу.

Перебувши 13 місячну большевицьку тюрму та з трудом уйшовши смерти дістав він вкінці дозвіл на виїзд з большевицького царства. Так то виїхав сімдесятьлітний старець до Риму, а звідти до Америки. Тут обіхав він майже всі польські кольонії. Всюди витали його як героя і мученика. Витали не тільки Поляки, але й Американці, не тільки католики, але дуже часто і визначні протестанти.

Арх. Цепляк людина звичайна. Не є він ні великим вченим, ні знаменитим проповідником. Але здобув собі подив цілого світа своєю мужною поставою, стоячи непохитно в обороні церкви в обличчю смерти. Тут виявився його сильний характер, геройський почерк його вдачі, а перед такими чертами клонить голову й противник.

Його характер можна було пізнати в Америці ще й з другої сторони, для нас особливо цікавої. А є нею його польська душа, його прямо подиву гідна привязанність до свого народу, його історії і його мови. Не було в арх. Цепляка ні одної мови, ні одного привитання, деби він не загрів старих і молодих до вірности свому народови, деб він не взивав малих дітей, щоби молилися і говорили між собою виключно по польськи, деб він не виказував чару мови Міцкевича, Словацкого і Сенкевича. Що дальше, при катехізмі питав він рівночасно дітий про важнійші події з історії Польщі та про великих польських письменників. А коли прийшов до духовного семинара, в якім виховуються польські клерики під доглядом айрішських професорів, першим його питанням було: „Хто був Скарга?" А коли молодий богослов відповів, що був знаменитим польським проповідником, а більше не знав що сказати, епископ Цепляк дав таку науку: „То правда, що Скарга був священиком, але він був заразом і великим сином і учителем цілого польського народу і з тої якраз сторони вам треба його пізнати". Арх. Цепляк ставив до богословів ще инші питання, а всі з історії Польщі і з польського письменства. Відповіди випадали декуди дуже слабо і він на закінченє виголосив сердечну батьківську науку взиваючи їх, щоби робили те що й Богу миле, а саме, щоби шанували в першій мірі свою мову, щоби її добре вивчили, щоби тільки на тій мові навчали, щоби добре вчилися історії польського народу, щоби знали його геройську минувшину та його пречудні твори духа, бо тільки з таким знанням зможуть вони бути корисні церкві і свому народови. Бо тільки будучи добрими Поляками зможуть бути й добрими католиками. „Таке говорить вам, мої діти, сімдесятьлітний старець, що стоїть над гробом і який хотіби вмерти в спокою за гарну будучність католицької церкви і цілого польського народу", — сказав на закінченє арх. Цепляк.

Був він рівнож і на річних зборах товариства польських священиків в Америці, на яких порушено між иншим справу попертя Польської Ради Суспільної Опіки. Та Рада, це головно організація світська, яка має за ціль обєднати американсько-польську еміґрацію. Належать до неї головно Поляки католики, але є й невелике число некатоликів-членів. Це послідне було притокою, що частина польського католицького священства бокувала від Ради і спинювала її поширенє. Щоби уникнути хаосу в тій справі, поставлено її під наради на зборах згаданого товариства католицьких польських священиків. Почесним предсідателем був арх. Цепляк, а нарадами проводив польський епископ Роде. По дискусії забрали слово оба церковні достойники і в горячих словах взивали священство вступити в ряди тої народної, обєднуючо-гуманітарної інституції. Арх. Цепляк ови зробили при тій нагоді величаву овацію.

От таким був арх. Цепляк, що був добрим католиком, але й вірним і добрим сином свого народу. Що мав добре серце, але й широкий світогляд. Що був в церкві і в народі, що вмів погодити інтерес національний з церковним. А міг се осягнути, бо ставив справу загальну висше свого власного „я", висше своєї амбіції, бо мав всегда перед очима польський нарід як цілість, а не дві його касти: духовну і світську.

Повинуючися Римови відїздж арх. Цепляк до Вільна, щоби зайняти призначений таміж для него епископський престол. Нерадо тамтуди їхав. Та судьба була для него й тим разом ласкава. Захорував перед самим виїздом і помер на землі Вашинґтона. Не засів в тім місті, яке обвите злочином польського розбишацтва.

ДОПИСИ.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Враженія з Ялинки-Концерту.

Читаючи Свободу я найшов оголошенє, що заходом „Українського Демократичного Клюбу" при співучасти - Укр. Тов., Бр. і Сест., в неділю, дня 7-го лютого с. р., перший раз в Джерзи Ситі, Н. Дж. відбудеться спільна ялинка-концерт в Вайт Ігел Гол, при Ньюарк Авє. Про се я чув вже й передтим; і тому набрав я охоти і собі піти на сей вечерок. Самому мені по вечерках ходити не випадає, коли в мене є жена й діти, отже постановив я піти з родиною в означений час. Наближаючися до галі, зауважив я при вході до галі два повіваючі прапори, український і американський. Гарно, думаю собі, що це Українці між чужинцями вивішують свій прапор на гали. При вході на галю взяли від мене тикети, роздерли на дві части, одну дали мені частину і вручили нам пять примірників надрукованої програми. При вході женський комітет приняв нам до боку гарно вилінені відзнаки, краски української американської, за які я заплатив осібно. Комітетові запровадили нас на наші місця. Хоч було ще доволі вчасно, зібралось уже поважне число гостей. Сама галя гарно освітлена і пристроєна окрасами з полотна, американської краски. Перед заслоною на сцені обох сторін видніли дві ялинки. Одна з них гарно прикрашена ріжними прикрасами, електричними лямпками, тощо. Друга ялинка бідна, не прикрашена нічим, лише кілька кукурудзяних папок виділо, виглядала мов неодита сирота на Різдво. Коло прикрашеної ялинки висів прапор американський а коло бідної ялинки висів прапор український. „Мамо", — питає одна дитинка, — „чому ця ялинка не прикрашена, не убрана як тамта?" — Жена каже: „Певно їм окраси не стало". Але й старшим було цікаво знати, длячого воно так. Та чому такі прапори при ялинках?

Перед сценою молоді хлопці зі скрипками в руках, при пяні молода панна, а по середині п. В. Гела, приготовляв орхестру цих молодиків до грання. Галя скоро виповнилась по береги. Комітетові зі синьо-жовтними лентами на рукавах чемно услугували гостей на гали і при касі. Гості почувались немовби на родиннім торжестві. Програма була свого рода першою лоєвою. Гарно зредаґована, дуже гарно викінчена, з анонсами в програмі, перекладаними віршами, влучно виписаними.

На гали погасло світло. Прикрашена ялинка засвітила прибраними електричними лямпками. Заграла орхестра. Всі гості всавши з місць заколядували за орхестрою „Бог Предвічний". Оден з гостей (мабуть комітетовий) повіншував після народного звичаю. Ще раз заколядували другу часть послідньої строфки і все утихло. Гості посідали в свої місця. На цену увійшов добр. С. Ядловський, який привитав гостей в імени Укр. Дем. Клюбу і в своїм вступнім слові згадав загально ціль вечерка. Як господар дому в рідному краю, до якого прийшли колядники, заколядувати, витав він нас після старинного народного звичаю і дякує колядникам, що не минули його дому з колядою.

Пішов вечерок точно після програми. Ся програма складалася з двох частей, гарно дібраних пісень, коляд, соль, монольоґів, орехстри і т. п. Хор мішаний, Тов. ім. М. Лисенка, вдачно відспівав першу точку „Почаївська Божа Мати" в супроводі барітонового соля, яке співав добр. Гр. Шустикевич. Панна Марія Гела співала сопранове соло. Голос в неї гарний і приємний. Вона виступала два рази і за оба рази гості нагородили її грімкими оплесками. Хор української дітвори, який співав коляди, зробив надзвичайно гарне враженя на гостей. Не меньше раділи гості почувши молодих українських хлопців орхестру, яка відограла вязанку пісень, під проводом свого управителя добр. Василя Гели. „Сон" віддеклямувала молоденька дівчина Марія Соколяк; в деклямації згадано, як український еміґрант, мандруючи по Америці, не може забути за свою матір і вітчину. Згадана Марія Соколяк гарно вивязалась з деклямацією. Щедрівки, які співав мішаний хор, як другу точку свого виступу, зробили особливше враженя на гостей. Дуже гарно випали.

Про цілі вечерка виголосив промову добр. Михайло Угорчак. В своїй бесіді він згадав про значіння коляд, Різдвяних свят, Нового Року і т. п., про народні звичаї, перейшовши після ріжних осень, на підставі записків історичних ще від третого віку. Згадав він, що Різдвяні і другі свята сього сезону є часом переломовим, коли зачинається нове життя. Так воно бувало віками, так воно і є тепер. І в нас настала зміна на лучше. В нашій громаді настав новий лад взагалі, а на поли нової організації Укр. Дем Клюбу особливо. Заохотив всіх присутних, аби приступили в члени сеї нової політичної організації, вказуючи на користи з неї. При кінци вказав на ялинки, які ярадгадали присутним Різдвяні свята в Америці прикрашеною ялинкою і нужду в рідньому краю бідною ялинкою. Дальше взивав присутних памятати за рідний край і рідних свояків.

Різдво в голодному селі знаменито змалював в своїм монольоґу п. Іван Сосульський. Прибраний як бідний селянин, представив дійсний стан наших бідаків в рідньому краю підчас свят. Коли він кляччи благав Всемогучого, щоби змякшив серця тих Українців, що живуть в Америці, щоб не забули за своїх рідних, мішаний хор співав за сценою тихесенько „Боже великий, єдиний".

Після монольоґу була спільна проскурка і збірка на Рідну Школу. Добр. Мих. Угорчак виступив на сцену, де був уложений мішаний хор. В імени Укр. Дем. Клюбу пожелав присутним всего доброго й веселого з Новим Роком, ділючись з присутним проскуркою. На галю пішло 12 Українок, які роздавали проскурку відповідно приладжену і збирали жертви на Рідну Школу. Підчас сього мішаний хор співав народні пісні. Тепер наступила лавза і конець першої части вечерка.

Після короткої паузи, на сцену виступив мужеський хор Тов. ім. М. Лисенка, який відспівав знаменито „Огні горять". Скрипкове соло надзвичайно гарно відограв п. Василь Гела, якого гості не хотіли пустити зі сцени, так що мусів грати кілька кусників надпрограмово. Орхестра молодих Українців вдруге відограла гарно дібрану вязанку народних пісень, під управою свого учителя п. В. Гели, за що гості нагородили їх грімко оплесками. Монольоґ „Концерт" знаменито віддав п. Володимир Кушнір. Відповідно убраний і схарактеризований, в циліндровім капелюсі, з паличкою в руках, розвеселив всіх гостий, які нагородили його здорово оплесками. П. Гр. Шустикевич відспівав барітонове соло „Віє вітер" під кождим злядом вдовольняючо. Шкода, що так гарний голос марнується при праці у фабриці. П. Шустикевич не повинен марнувати часу, а використати свій гарний голос десь в оперовім домі, на славу свого народа а на поліпшенє своєї долі. Много наших людей марнують свій природний талан лише длятого, що самі не мають відваги рушитися між знатоків-чужинців.

Хор мішаний відспівав вдачно по англійськи „Good Night".

З Американців на сцену вийшов п. П. Екс. О. Брайн, який своєю бесідою заохотив всіх присутних. Він є обознакомлений з відносинами українського народа і на сю тему говорив. При кінци згадав, що для Українців в Америці лишається лише одно до роботи, чим вони можуть помочи рідному краєви, а це: організувати політичні клюби, брати участь в американській політиці, добиватися в сей спосіб політичної сили, як се робили і роблять Айриші, а тоді певно Злучені Держави не відмовлять своєї помочи Українцям в їх змаганнях національної независимости.

Гості подякували бесідникови грімкими оплесками. Його слова мають велике значіння для українського народа не лише в Джерзи Сіті, але по всій Америці.

Добр. С. Ядловський подякував присутним гостям за те, що прибули на сей вечерок, подякував зарядчикам сего свята, згадав, що на Рідну Школу зібрано між гостями $51.73, які перешлеться до Обєднання, дальше подякував орхестрі молодих хлопців і їх управителеви, подякував добр. О. Брайнови за його щирі слова, а при кінці подякував Хорови Тов. ім. М. Лисенка, всім солістам, бесідникам, монольоґістам і діригентови добр. Андрію Гелі за їхну працю і заходи. Також заохочував, щоби люди вписувалися до Клюбу в члени.

По сім мішаний хор відспівав „Жала Уляна" дуже гарно, а закінчив концерт народним гимном „Ще не умерла Україна".

По скінченню співу всі вдоволені розійшлися домів, згадуючи про те, що вони бачили і чули. Неодному пригадалися його рідні, які терплять в рідним краю в голоді і холоді під ляцькою кормигою.

При кінці мушу згадати одно, що добр. А. Гела вивязався знаменито зі всіми хорами, солями і т. п. Тов. ім. М. Лисенка може почванитися, що має такого знаменитого управителя в особі А. Гели. Кождий, думаю, є гордий під його батутою виступати на сцені. Також і це замітне, що з родини добр. А. Гели було сім осіб на сцені, всі правдиві артисти. Сим здається мало хто з наших земляків може почванитись.

По концерті-ялинці і я прийшов домів, та не лише з родиною, але ще і з гостями з Ню Йорку, які не могли наговоритися, які вони вдоволені, що прийшли на сей вечерок. Думаю, що хто не був на сім концерті, має за чим жалувати.

Присутний громадянин.

Календар У. Н. Союза ... 50 ц.
Стінний Календар ..... 25 ц.
Лист. папір з віршами по 17 ц.
"SVOBODA"
63 Grand Street. Jersey City, N. J.

УВАГА! — ФИЛАДЕЛФІЙЦІ!
ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА УКР. АМЕР. ГОРОЖАН
— устроюєсь —
ВЕЛИЧАВИЙ
БАЗАР
ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ТИЖДЕНЬ
А ТО ДНЯ 22, 23, 24, 25, 26, 27, ЛЮТОГО 1926 Р.
від год. 7-ої вечер кождого дня.
В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИ
849 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.
ВСТУП ВІЛЬНИЙ.
Тут кождий може дістати за малі гроші дорогі і гарні річи як годинник, ріжні вишивки старовинні, сукно і шовк на убрання, як також ріжні другі річи, так, що хто прийде то не пожалує. Рівнож буде виставлений кождого вечера музиї півчер.
Тож приходіть і приводіть знакомих.
44-47 **Заряд Товариства.**

ПОЗІР! PERTH AMBOY І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!
ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ
— відбудеться —
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 28-ГО ЛЮТОГО 1926 РОКУ
вечером о годині 7.30
В HIGH-SCHOOL AUDITORIUM ПРИ STATE ST., НЕДАЛЕКО SMITH ST., В PERTH AMBOY, N. J.
при співучасти визначайших співаків з METROPOLITAN OPERA, а то п. А. ДІДУРА, панни НІНИ БУРСКОЇ і панни Е. ДАЛЬОССІ, під проводом діріґента Метрополитан Опери Г. БАМБОШИКА. Виступить також місцевий Хор з українських костюмах під проводом п. Л. СТЕЦИКА.
Українці як місцеві, так з околиці, будуть мати нагоду почути світових співаків, котрі піднялись відспівати ряд українських пісень і соль в Хорі. Приходіть громадно, бо такої нагоди не так скоро можна буде діждатись.
44-46 **КОМІТЕТ.**

Історія України
написав
МИКОЛА АРКАС
НОВЕ ДОПОВНЕНЕ Й УЛІПШЕНЕ ВИДАННЄ.
684
СТОРОНИ ДРУКУ НА ЛІПШОМУ ПАПЕРІ.
330
ІЛЮСТРАЦІЙ.
В ГАРНІЙ ПОЛОТНЯНІЙ ОПРАВІ ІЗ ЗОЛОТИМИ ВИТИСКАМИ.
ЦІНА $3.50.
Продає
"SVOBODA"
63 Grand Street. Jersey City, N. J.

ФАЛЬШИВА ЦАРІВНА.

В одному з попередних чисел подали ми вістку, що в Берліні перебуває в лічниці якась Росіянка, Чайковська, про яку кажуть, що вона є наймолодшою дочкою царя Миколи II. царівною Анастазією. До тепер вона із ріжних причин скривалася, аж щойно тепер виявила своє царське походження.

Якже вона втікла перед страшною долею, що стрінула цілу її родину? Свою історію вона розказує так: Більшовицький старшина Чайковський, що перебував в часі екзекуції на царській родині в Екатеринбурзі, зовсім випадково зайшов на місце екзекуції. Там між трупами найшов живу ще царівну Анастазію, забрав її і втік з нею з совітів. Після того оженився з нею, але недовго, потім згинув в бою в рядах денікінської армії. Чайковська дісталася з рештками армії до Болгарії, де перебувала довший час, а в останніх часах переїхала до Берліну.

Ця історія дуже зацікавила круги російської еміграції. Знайшлися такі, що пізнавали царівну і по чертах лиця і до відомостях, які вона мала про „свою рідню". Появилася навіть чутка, що цариця — вдова, мати Миколи II, що перебуває тепер в Голяндії, взяла на себе кошти перебування пані Чайковської в берлінській лічниці. Але чутка чуткою. Бувша цариця вислала до Берліну свою дочку Ольгу, щоб та провірила справу на місці. Ольга стрінулася із Чайковською і після того заявила, що між Чайковською і царівною Анастазією немає найменшої схожости.

Так остаточно здемасковано ще одну „фалшиву" царівну. Та хіба на цьому кінець? В ріжних закутках Европи, та не тільки Европи появлятимуться ще нераз царівни і царевичі, що схочуть легким коштом зробити добрий інтерес.

Кемел — це випробований і певний друг мільйонів досвідчених курців

СОЛОДШОГО, мякшого запаху від того, який дає вам Кемел, не дістанете від ніякої иншої цигаретки. Куріть Кемелів, скільки завгодно, а вони не надокучать і поганого смаку не викликають. Куріть Кемелів всюди і куріть їх завжди, а заєдно чуєте той сам лагідний і мягкий запах і те саме глибоке вдоволення. Отвираючи славну пачку Кемелів, ви знаєте, що тут є запах і вдоволення, які ділають мільйони щасливими.

Немає в світі другої цигаретки, що була-б така як Кемелі. В Кемелях є добірний Турецький і Американський тютюн. Зумішка в Кемелю є тріюмфом справности у виробі цигареток. І папір в Кемелях є найлучший, його роблять для них у Франції. В цім однім сорті цигареток зібрано досвід і справність найбільшої тютюнової організації в світі.

Як вам ще невідома якість Кемеля, так спробуйте лиш його! Хай опиниться Кемел між вами і вогником, а зараз провірите найбільш ніжний і смачний тютюн, що й кращого не було ніколи в цигаретці. Встановіть знакомство з найкращим приятелем, якого колинебудь мали курці. **Закуріть Кемеля!**

Camel
ЦИГАРЕТКИ

КАЙДАШЕВА СІМЯ
повість, І. Нечуя-Левицького, з портретом автора і з передмовою Василя Верниволі.
Брош. $1.25, сіер. $1.50.
Замовлення слати на адресу:
„СВОБОДА",
82 Grand Street, Jersey City, N. J.

— Слухай, позич мені 20 золотих!
— Овшім — у кого?

—o—

— Чи це правда, приятелю, що твій син купив уже третій інтерес і ще ні разу не збанкротував?
— Він від дитинства страшний дивак.

Лікар: Думаю, що треба вирізати вам сліпу кишку, щоби вменшити ваші болі.
Хорий: Пане доктор, чи не можна що инше?
Лікар: А то чому?
Хорий: Бо сліпу кишку мені вирізали ще два роки тому.

—o—

БИЙ ЩУКИ З ВІРЛОМ.

У німецьких газетах читаємо, що в місцевости Ізен біля Мільдорфа (в Баварії) зловили велику щуку (щупака), що мав на спині голову й кігті хижого птаха, решти вже не було. Отже того птаха мусіла риба потягнути у воду й він утопився, бо не міг рівнятися щодо сили зі щукою. Дехто може не повірить у таке, а всетаки воно правда. Фахові природничі газети пишуть, що таке може приключитися чорному вірлови, який живиться рибами, що їх ловить у водах зарослих очеретом. Рибаки вже нераз зловили такого коропа або щуку, на колючках яких замоталися вірлині ноги. І так біля міста Опельн зловив рибалка під млинським колесом щуку, що важила 18 фунтів, а на плечах мала вона ще ноги вірла і то з одної ноги вже лише два кігті, а друга нога була ще ціла аж до сустава. В наймарксько́му озері рибалки зловили в зимі велику щуку, а в її спині були вросілі кігті вірла. В громаді Найлер (у Віртемберзі) рибалка Краєс зловив коропа з кістяком великого хижого птаха. Таку боротьбу риби з вірлом бачив годовець риб. Він стояв на греблі ставу й побачив дуже сильного хижого птаха, що кружляв високо над водою. Нараз ліскавкою кинувся на плесо води з такою силою, що вода приснула на метер високо. Орел ударив дуже тяжкого, майже двацятьфунтового коропа й старався схопити його з води, але це йому, самособою, не вдалося. Величезна риба плила дуже скоро під поверхнею води й тягла за собою вірла, що мав ноги аж по живіт у воді. Плив так яких двацять метрів із коропом, та видно, що переконався, що воно дарма а-й небезпечно, бо випустив коропа. Короп зараз занурився. Але голодний хижий птах не понехав ловів, покружляв іще яких пять хвиль понад водою й зловив иншого, лекшого коропа.

Часопись „Свободу" читає до сто тисяч людий, тому вона є найліпшим посередником для оголошень.

ПРОГУЛЬКИ
WILKES-BARRE I SCRANTON
В Неділю, Марта 7-го
$3.60 ЗВОРОТНИЙ БІЛЕТ.
Лиш. Hudson Terminal 12.02 A. M. Jersey City (Exchange Place Sta.) 12.15 A. M. Поворот, Лиш. Scranton 5.30 P. M.; Wilkes Barre 6 P. M.
Друга Прогулька Нед. Квітня 11-го
УГЛЕВІ РАЙОНИ
HAZLETON, MAHANOY CITY MT. CARMEL, і т. д.
в Неділю, Марта 14-го
$3.50 Вертаний Білет до Hazleton
$4.00 Вертаний Білет до Mahanoy City, і т. д.
Лиш. Hudson Terminal 11.43 P. M. Субота, Марця 18; Jersey City (Exchange Pl. Sta.) 11.55 P. M. Поворот, лиш. Mt. Carmel 4.15 P. M.; Mahanoy City 5.15 P. M.; Hazleton 6 P. M.
Білети до набутя в Exchange Place або Journal Square. Телефон Інформаційного Бюра Montgomery 7000.
Lehigh Valley Railroad
The Route of The Black Diamond

„ЦАРІВНА"
ПОВІСТЬ
написала ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА
Ціна $2.00.
Можна набути в Книгарні „Свободи",
„СВОБОДА"
82 Grand St. Jersey City, N. J.

БЕЗПЕЧНІСТЬ.
СЕ ЗВИЧАЙНА ПОЯВА В ЛЮДИЙ З РОЗСТРОЄНИМИ НЕРВАМИ.
Навіть здоровий нормальний чоловік чуєся розстроєний по безсонній ночі. Особливо відбиваєсь се на нервових людях.
Нервовість в теперішну пору стрічаєся дуже часто. Тисячі людий мають слабі розстроєні нерви, спричиняючі богато неприємности. Нервові люди дуже дражняться, кожда дрібничка, кождий пустяк злостить і огірчує їх. Своїм роздражненем відганяють від себе своїх приятелів і знакомих.
Для успокоєння нервів уживайте знаний Еліксер Партоґльори, котрий приверне нервовий систем до нормального стану. Тисячі людий знають, що для нервовости найліпше — се Партоґльора.
Коли терпите на нервовість, не занедбуйте її, бо вона може спричинити Вам неприємні наслідки. Замовіть бутельку Партоґльори, котра коштує дишень 1 доляра.
APTEKA PARTOSA.
321—6th Ave., cor. 20th St., Dept. 60, New York, N. Y

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ.

НА СВІТАННІ ВОЛІ.

Оповідання з визвольних сербських змагань.

(6)

— Будемо з твердинь боронитися, казали, й військо відсіли вербувати. А тимчасом пішлім до сусідних башів послів із проханням дати нам поміч.

Усі села довкола Београду держали з усташами. Що яничари позамикалися, а турецькі беї та спаї не лучилися з ними — мали Серби якийсь час спокій. Та Юрко не змарнував цього часу спокою.

Де міг там нищив субашів. За його прикладом шли й другі отамани, громадилися нові ватаги та вибирали собі начальників.

— Зле, — каже о. Атанасій до Юрка — кожен із отаманів робить ца свою руку й нераз один одному шкодить.

— І я так думаю! — відповів Юрко. — Треба конче скликати скупщину та вибрати якусь спільну владу, яка видавалаб прикази й якої всі слухалиб. А то всі наші зусиля підуть на марне.

І скликали спершу малі скупщини в поодиноких місцевостях. На цих скупщинах усі пересвідчилися, що треба скликати одну спільну скупщину. На малих скупщинах над владою радили, яку треба завести, по повітах суди постановляли.

А потім скликали спільно велику скупщину.

Почалася вона богослуженням, проповідь мав о. Атанасій. А на скупщині перший говорив Милош Обренович, що вже тоді славою був другий по Юркови.

Говорив він палко, взивав до згоди й до єдности.

— Брати Серби, — кликав він — тільки єдністю, тільки згодою будемо сильні, тільки єдністю, тільки згодою здобудемо право своє, здобудемо самостійність! Щоби та згода настала, щоби не було непорозумінь між нами, виберім собі раду старших, яка всім керувалаби, якої всі слухалиб.

Тут виступив купець Теодосій і каже:

— Щоб лад і, порядок був, щоби всі слухали, треба вибрати одного начальника, одного князя.

На це закричали отамани:

— Ні, ні, ні! Годі! Ми всі рівні між собою — не треба нам князя. Раду спільну виберемо й вона буде правити.

Купець Теодосій здвигнув раменами:

— Як думаєте, та я всеж таки пересвідчений, що краще, коли один приказує; тоді й лад певний і перемога певніща.

Тут виступив Юрко:

— Правда твоя, друже Теодосіє, добре воно, коли один править, а ще в таких часах, як ось тепер, у часах війни. Та ми за довго були в неволі й зависть звинула своє гадюче кубло в груди кождого з нас. Отся зависть і кожного з прміж нас відстрашить, колиб навіть і ввесь народ жадав, узяти в руки всю владу. Тому хай не буде одного володаря, але хай буде один приказ. Моя рада така: виберім дванацять воєводів, а ці воєводи творитимуть спільну раду. Що рада воєводів ухвалить і прикаже, всі мають слухати.

— Не добре буде, — сказав невдоволено купець Теодосій — де багато господиль, там хата не метена.

— Добре буде — сказав йому шепотом о. Атанасій. — Правити будуть не воєводи, а Юрко, хоч і не вибраний. Усі воєводи його слухатимуть, бо він їх найрозумніший. Як він скаже, так і буде.

— Хіба що так! — відповів купець Теодосій та невдоволення зникло з його лиця.

І вибрали дванацять воєводів на дванацять повітів. Усі ці дванацять і кермували повстанням. Та всі вони, хоч Юрка ніхто не вибирав начальним вожлом, віддавали першенство йому. Ба не тільки першенство віддавали, але й приказів його слухали.

А було так не тому, що Юрко був хоробрійший, або сміліший. Хоробрі й сміли були всі, а тому, що був розважніщий за всіх і чи в щасті, чи в нещасті одмаковий. Велося йому, не гордився цім і не забувався, а не велося, не тратив голови, ні розваги, вмів собі радити, тільки до нього зверталися. Хоч і не мав він начальної влади, то всеж таки і на раді, й у війні всі вважали його перщим і навіть звали його: господарем, цебто тільки що князем.

А було так тому, що нарід увесь вірив йому й воєводи вірили.

Правду говорив о. Атанасій. Оттак було в Сербії, а тимчасом вісти до султана йдуть про все.

І кличе султан сербського башу до себе, а той каже йому:

— Так, повстала рая проти дагіїв, але й мусльми помагають, бо й їм дагії зі своїми яничарами залили сала за шкуру.

— А ти від чого там? — каже султан.

— Я не маю сили, щоби їх змусити до послуху; вони мають яничар, а я що.

— Тоді кажеш і Турки вдоволені, що Серби бють дагіїв? — каже султан.

— А ніжеж! — відповідає баша.

Тоді султан скликав великий диван, раду султанську.

— Дивні вісти доходять до мене — почав султан — сербська рая повстала проти дагіїв, але й правовірні мусльми помагають, ба навіть баша не кріє вдоволення з цього, що рая бє дагіїв. От того то я й зізвав сьогодні великий диван, щоб раду дали ви мені, що діяти.

І стали говорити султанські дорадники. І всі були цеіж думки, що дагіям діється по заслузі, бо їм не слава Пророка в годові й не добро держави, а власна користь. Де ходить про їх користь, там вони не перебірають, не питають чи рая, чи мусльм, над усіми знущаються, усіх давлять — їх правління неправда, а правда в погорді в них.

Тоді султан:

— Правду сказати, то в душі й я вдоволений, що рая заливає сала за шкуру дагіям і їх яничарам за їх зухвальство й самоволю, алеж годі мені дозвалювати бунти, та ще й християнської раї. Мушу. мати в тямці це, що дагії й яничари мусльми й мені слід обстати за ними. От, тут притичина. Тут радьте, як мені вибристи з цього...

Тоді виступив бей Селім, сивий як голуб старець і каже:

— Треба тут так зробити, щоби був вовк ситий і коза цала. Треба вислати до Сербії військо, успокоїти раю й погодити країну з яничарами. Згода малаби бути така, що Серби зложать оружжа, а яничари приречуть слухатися баші.

Боснійський баша став готовитися до походу.

V.

Під Београдом.

Надійшла осінь. Дагії з військом зачинилися в Београді, а Серби обступили місто.

— Треба конче здобути Београд а яничарів вибити до ноги — сказали сербські воєводи на нараді.

Та ба! Легко то сказати: здобути Београд. Београд неабияка кріпость. Окружали його глибокі рови, високі вали, товсті мури, а на валах і мурах стояло повнісінько гармат.

— Голодом мусимо взяти його — казав Милош Обренович.

— Щоби Београд голодом узяти, на це треба замкнути його військом із усіх боків. А як це зробити, коли Београд лежить над ріками. Із одного боку Сава, а з другого Дунай. Нема иншої ради тільки з двох боків обступити Београд таборами й так ждати на приїзд везира.

А боснійський везир Бекір баша уже був у дорозі до Сербії. Ішов із заходу з Босни шляхом, що вів берегом ріки Сави.

Бекір баша був це старий, досвідний Турок.

Заки перейшов границю Сербії, післав послів і до дагіїв і до Сербів.

— Приходжу — сповістив — на приказ султана, щоби привернути в країні мир і згоду...

І дагії й Серби відповіли:

— Хтож не бажаби мира та згоди!

Юрко скликав воєводів на нараду.

— Кажуть воєводи:

— Туркам годі вірити. Усі ще тямимо як вони поводилися з нами, коли ще дагіїв не було. — говорили одні.

— Щож діяти? — питали другі. — Ходять слухи, що Бекір баша веде зі собою великанські сили.

— Мені здається — каже Юрко — що це Бекір баша сам розпускає такі вісти, буцім то він іде з великанськими силами. Де йому було їх так на борзі набрати?

— Може воно й твоя правда, воєводо Юрку, та всеж таки треба пересвідчитися, чи воно справді так? Ануж султан дав йому більше війська, що тоді? — каже якийсь із воєводів.

— Що тоді? — на це Милош Обренович. — Тоді нема нам чого ждати під Београдом, а мерщій скритися в горах, там укріпитися тай із відтам переговорювати з Бекір-башею.

— Певно, що так, — відповів Юрко — колиб справді турецьких військ було багато, але певніще, що їх не багато.

І знов Обренович Милош обізвався:

— Щож ти думаєш, що хоч нас і є понад двацять тисяч то ми далиб собі раду з правильним військом, добре вправленим, добре оруженим, засібним у гармати? А наше військо цеж селяне, що ніколи в війську не служили, зоружені всіляко. А й ми воєводи, хто ми? Чи був хто з нас генералом, чи полковником, чи бодай звичайним старшиною? Ні! От ти тай ще кількох служило при „фрайкурах" тому чотирнацять літ, от і тільки всего.

— Є в нас і австрійські офіцири. Правда, провід узяти бояться, але радою служать нам — сказав якийсь із воєводів.

— Е, що це? — говорив дальше Милош Обренович — з такими силами тай із двома гарматами годі важитись ставати проти правильного війська в отвертому полі.

(Далі буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЯК ТРОЦЬКИЙ КІНОТЕАТРОМ РАД БУВ ЗНИЩИТИ ЦЕРКВУ І РЕЛІГІЮ.

Большевицькі можновладці на фільозофію, мистецтво, поезію, малярство й музику дивляться виключно з большевицької точки погляду. При кожному мистецькому творі питаються лише про те, на скільки його можна використати для „суспільнення", для пропаганди комуністичних ідей серед мас. Тому не дивота, що большевики пізнали велику суґестивну силу фільму й тому признають кінотеатрови велику вагу. Фільмових авторів й артистів, операторів й кінотеатральних підприємців у Росії уважають „ударними військами воюючої марксиської пропаганди".

У тій великій офензиві „проти старих звичаїв і обичаїв" на тих большевиків, що мають якнебудь до діла з кінотеатром, наложено дуже важне завдання: вони мають перевести успішно боротьбу проти „чарів" церкви і проти релігійних традицій російського життя. Але кінотеатр мав би рівночасно відстрашити нарід від проклятої навички до горівки, яка в Росії мала й має страшний вплив на людське життя.

Провідники большевицької аґітації спершу боролися проти церкви при помочі „просвітних відчитів", при помочи атеістичних і протирелігійних летучок; відозвами до „комуністичної совісти мужиків" спідівалися відзвичаїти їх від горівки. Та ні цим ні тим не вдалося здобути бодай які-такі успіхи на обох згаданих ділянках. Тому взялися на инший спосіб: постановили використати фільми для ворогцерковної аґітації та для відповідного матеріялістичного вишколення народніх мас.

Перший Троцький признався, що сухо-річевою пропаґандою не дійдеться до цілі. Він переконався, що треба числитися з прикметним характером російського народа та заспокоїти його тугу до ясного, до розривок і забави.

В книжці про „Питання буденного життя в Росії" старається Троцький переконати своїх партійних товаришів, що лише і то виключно один кінотеатр надається до того, щоби в заміну за давні життєві навички широких мас у Росії дати достаточну нагороду.

„Ми беремо людий так — сказано там — як природа їх сотворила та як їх виховала попчасти давня суспільність, а попчасти звихнула. Шукаємо точок опертя в цьому живому людському матеріялі, щоби підкласти нашу партійну підойму". „Бажання розвеселитися і розірватися — сказано дальше — є зовсім оправданим почуванням — і тому треба вдоволяти це бажання все більше мистецьким способом. Розривка повинна бути „знаряддям колективного виховання", „без педаґоґічного опікунства, без настирливого керування на шлях правди".

„Найважнійшим засобом на тому полі, який значно може перевисшити всі инші засоби, є нині кінотеатр".

„Ця чудна новість на полі драматурґії перейшла неймовірно скоро людське життя. Прикметою пристрасти для кінотеатру є це, що хочемо забути себе, хочемо побачити щось нового, сміятися й плакати. Всі ці бажання заспокоює кінотеатр зовсім безпосередньо, з найбільшим життєм, майже так що не вимагає нічого від глядача. Цим пояснюється вдячну любов публики для кінотеатру, для цього невичерпаного жерела вражінь і переживань. Це є точка, ба навіть площа, на якій можуть опертися педаґоґічні змагання російського соціялізму.

„Вже тому, що кіно притягає й розвеселює, суперничає воно з горшмою й горівкою, передусім при цьому питанні, який приніс зі собою 8-годинний день праці, а то щоби свобідну трету часть дня провести приємно. Чи не могли би ми взяти в свої руки цього могучого засобу? — питається Троцький. — Чому ні? — відповідає. — Царський уряд при помочі широко розгалуженої сітки державних пиянків мав річних приходів округло міліярд золотих рублів. Чомуж робітнича держава не могла би сотворити сітку державних кінотеатрів, щоби цей апарат розривки й виховання усе глибше сягав у народне життя та щоби так боровся з алькоголем і рівночасно, щоби приносив великі приходи? Самособою здійснити цей проєкт не було би так зовсім легко, але в усякому разі було би то природнійше й доцільнійше, як нове введення горівчаного промислу".

Дальше Троцький говорить, як то кінотеатр може суперничати не лише з коршмою але й з церквою. Російські робітники лише з привички й вигоди привязані до обрядів православної церкви. А тут велику ролю відограє розривка й відтягнення. Потребу театру у людий церква заспокоює дуже зручно, а протирелігійна пропаґанда на цьому полі досі не могла дати ніщо рівновартного.

„І тут наша думка — каже Троцький — зовсім сама з себе звертається до того могутнього, найдемократичнійшого чинника театрального мистецтва, до кінотеатру. Кіно кидає на полотно багато більше ріжноманітні вражіння, як багата, навчена досвідами тисячелітньої церква. В церкві рік за роком повторяється лише релігійна акція, а кінотеатр з дня на день може давати приковуючі, цікаві представлення. Кінотеатр дає розривку, просвічує, зачудовує уяву с оіми образами й освободжує людий від нахилу ходити до церкви. Отже кінотеатр є великим конкурентом релігії й тому є то цей знаряд, який ми конче мусимо взяти в свої руки".

На доказ, що говорить правду, Троцький наводить голос якогось робітника, якого питався про вплив кінотеатру на маси.

„Робітники — мав сказати той довірений Троцького — тепер одушевлені кінотеатром. Я сам люблю дуже кінотеатр, а люди ходять туди дуже численно. Правда, останніми часами було багато цікавих-приковуючих, але зрештою безвартісних фільмів, які сильно здеморалізували публику. Та взагалі кіно є великим здобутком і важним чинником культури. Треба лише вважати на це, щоби фільми мали инший вартісний зміст".

Та показується з помічування (обсервації) дійсности, що пробу вихіснувати кінотеатр для боротьби проти православя, як революційну зброю — треба вважати невдалою.

До російських кін ходять дуже численно, але попри це й церкви — як і переднє — повнісенькі. В глибині своєї душі консервативний Москаль і кінотеатральною революцією не дався видомити зі своїх давніх привичок. І тим пояснюється й це, що великі народні маси, не зважаючи на ці добре подумані протиалькоголічні змагання Троцького, дальше пють, бо ще лінше як за царських часів.

За час дуже строгої заборони алькоголю за останні роки, хоч так пильненько ходили до кінотеатрів, не менше пильненько але потайки гонили (фабрикували) самогонку, що славну самогонку, яка зникла щойно тоді, як скасовано заборону алькоголю. Отже спасенна наука про моральну силу кінотеатру не дописала і фільм певно і в Росії мусітиме вдоволитися гоюсамою ролею, яку сповняє в своїх дійсних границях у инших краях зі справжньою користю для культури.

В КОЖДИ УКРАЇНСЬКИЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НАЙСКОРШЕ! НАЙБЕЗПЕЧНІШЕ! НАЙТАНЬШЕ!
можете переслати родині
НА ВЕЛИКДЕНЬ
АМЕРИКАНСЬКІ ДОЛЯРИ через СТАНДАРД БАНК
який доручує доляри почтою і телеграфічно на найблизший почт і в як найкоротшому часі у всіх містах
ГАЛИЧИНИ, УКРАЇНИ Й ИНШИХ КРАЇВ.
Банк поробив всякі приготовання, щоби оминути всякі проволоки в доручуванню з приводу навалу праці перед святами. 41—
Головне бюро: THE STANDARD BANK Філія:
55 AVENUE B, NEW YORK, N. Y. 1st AVE., COR. 79th ST.

КАРТИНА 20x24, В 17-ох КРАСКАХ
ЛИШЕ ЗА ОДНОГО ДОЛЯРА ($1.00).

500.00 долярів нагороди тим, котрі займуться розпродажею сих прекрасних образів. Перша нагорода 150.00, друга 100.00, трета 75.00, четверта 50.00, пята 40.00, шеста 30.00, сема 20.00, осьма 15.00, девята і десята по 10.00. —Хто продасть найбільше, той дістане першу нагороду. Хто менше, той другу, і т. д. Поза нагородами, даємо ще 15% від продажи. Гроші посилайте нам тоді, як продасьте образи. — День нагороди буде 30-го цьвітня с. р. Хто до того часу не продасть всіх, має звернути до нас образи або гроші. — Голоситися до:
UKRAINIAN BAZAR, 2248 GRAYLING AVENUE, DETROIT, MICH.

СТЕЙТ НЮ ЙОРК

—o—

Поміж сорок-восьми стейтами (державами), які творять Злучені Держави Північної Америки, стейт Ню Йорк по числу населення найбільший і з богатьох поглядів рахується „перший". Для тих, хто приїзджає з Европи, він перший ще й тому, що найбільш кораблів з Атлянтійського океану заїзджає до нюйорського порту.

Положений стейт Ню Йорк приблизно в тій самій ґеоґрафічній ширині, що в Европі Італія та Еспанія. Та проте клімат тутешний зовсім не такий, як помірковане й тепле підсоня південної Европи. Літо буває дуже горяче, зима дуже холодна. В Олбані (приблизно в самій середині стейту) пересічна річна температура 48 степенів Фаренгайта (9 степенів Целсія), найвижча 100 Фаренгайта (38 Целсія), найнижча 18 степенів нижче зера по Фаренгайту (27 по Целсію). Звичайно, в північній, гірській частині стейту зими бувають гостріші, як на півдні, де місто Ню Йорк.

Займає стейт Ню Йорк 49.204 квадратових миль — простір, як четверта частина Франції, половина Англії (острова) або ж територія Чехословаччини. Найважніша ріка в стейті Ню Йорк — Гудсон з своєю головною притокою, рікою Могаук. Долина тих двох рік, що простягається від озера Ірі до Ню Йорку, де Гудсон вливається в море, творила з давніх давен природний шлях з Заходу до Атлянтійського океану і доси є одною з найважніших торговельних і залізничих доріг в Америці.

Підчас останнього перепису населення в 1920 році стейт Ню Йорк мав 10.385.227 душ населення, значить десяту частину всеї людности Злучених Держав. Більш як половина того числа живе в місті Ню Йорку — з населенням — по перепису 1920 року — 5.620.048 голов. З инших великих міст нюйорського стейту Бофало мало пять літ тому 506.775 мешканців, Рочестер 295.750, Сиракюз 171.717, Олбані (столиця стейту Ню Йорк) 113.344 і Йонкерс 100.176. Місто Ютіка з 94.156 мешканцями в 1920 році, доси вже теж певно виросло понад сто тисяч. Більш, як четверта частина населення стейту (точно 26.8%) є чужинецького походження, іміґранти роджені заграницею Злучених Держав.

На першім місці поміж американськими стейтами Ню Йорк стоїть також що-до фабричної промисловости. Головні індустрії і продукти: одежа (чоловіча і жіноча), шовкові матерії, капелюхи, кожухи, коври і килими, друкарство, машини, сталь і залізо, дерево й деревяні вироби, папір, чоботи і черевики, електрична машинерія, мясо, масло, сир, конденсоване молоко, хемічні продукти, ліки, музичні інструменти.

Місто Ню Йорк є передівсім торговельним і фінансовим центром Америки, але має також значіння як індустріяльний центр, продукуючий — найбільше — одежу, хатню обстановку, машинерію, цукор, тютюн і цигари; великі друкарські і видавничі заводи. Бофало — виключно індустріяльне місто з великими залізними і машиновими фабриками, майстернями автомобілів і аероплянів; богато млинів. Що-до залізних і сталевих продуктів Бофало майже дорівнює Пітсбурґови. В Рочестер великі майстерні одежі і чобіт, фотоґрафічних аппаратів і оптичних інструментів. Йонкерс; Олбані, Сиракюз, Ютіка, Трой з цілим рядом менших міст — все те осідки численних і високо розвинених індустрій.

Вугілля Ню Йорк має мало, але богато водної сили (між иншим з водопаду Ніаґари). Залізо добувають в горах (Адирондак). Инші мінеральні продукти: нафта, граніт, глина, мармор, цемент, гіпс.

Більш ніж половина стейту зайнята орною землею, у великій частині навіть дуже родючою. В 1920 році було в нюйорськім стейті 193.195 фарм, пересічно по 106 акрів і з пересічною вартістю 9.879 долярів. Головні хліборобські продукти: сіно (близько пять мілінів акрів), кукуруза, картопля, овес, пшениця, гречка і ячмінь. В сусідстві великих міст добре успіває садівництво і огородництво. Дуже велику вартість представляє молочна індустрія.

Політично стейт Ню Йорк поділений на 43 конґресових округів. Для стейтового правління горожане стейту вибирають 51 сенаторів на два роки і 150 членів „асемблі" (нижчої палати стейтового законодатного зібрання) на рік та ґовернора на два роки.

НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАННЯ

Дві нові праці двох спеціялістів.

Появилися на книгарських полицях дві книжки про національне питання: „Національний вопрос. Происхождение національности и народные вопросы в Россіи" П. Н. Мілюкова (Вид. „Свободная Россія" в Празі) і „Races, Nations and Classes. The Psychology of Domination and Freedom" Г. А. Мюллера (Філядельфія, 1925). Книжки настільки цікаві, що варто їм присвятити хоч дещо уваги.

Проф. Мілюков — спеціяліст по національному питанню, яким займається здавна. В новій праці на ту тему піддав він основний соціольоґічний аналіз всю національну проблему зі становища російського патріота-еміґранта. Навязуючи до своїх давніших праць, говорить він богато про теоретичні дискусії російських мислителів у минулому столітті на тему національного питання, про боротьбу за космополітизм та інтернаціоналізм в умах російської інтеліґенції, а дальше спиняється докладно на історичному розвитку народів б. Росії. В дальших розділах займається Мілюков науковою аналізою понять: раса і національність, розбираючи ці справи з ліберального становища.

Національної проблеми не хоче Мілюков ані недоцінювати ані переціновувати. Особливо різко виступає він проти ідеольоґії тих консервативних російських кол, що бажалиб бачити в російській національности містичну, святу істоту, одноцілий орґанізм. Він підчеркує в кількох місцях факт розвитку і постійної зміни національної ідеї. Старатися також зрозуміти змагання не тільки ріжних західно-европейських народів, але також народів на широких просторах б. російської імперії. Для Мілюкова національність є тільки обективною історичною появою, яку муситься сконстатувати, але з критикою її треба бути по можности обережним. Він признає також т. зв. природний стан народу поруч вищого, „волюнтаристичного" щабля, на якому нарід є вже свідомий своєї національности і готов за неї боротися: воля і охота до національного життя є сього дня могутнім чинником у розвитку народів. Одначе ця воля і охота до національности є тільки свідомістю чогось, що лежить у природі і виходить з природи, а не конче відповідає дійсности. Тому в книжці Мілюкова даремне шукати за програмою практичного вирішення національних питань. Він вдоволяється науковою аналізою.

Натомісць американський соціольоґ Г. А. Мюллер виступає у своїй книжці, присвяченій також національній проблемі, як практик. Він займається головно Злученими Державами, але має зрозуміння і для европейських справ, які знає також добре.

Становище американського соціольоґа ріжниться основно від становища Мілюкова. Вже в передмові до його праці видно цю ріжницю. Мілюков дякує одному знайомому, що дозволив йому студіювати велику літературу в своїй бібліотеці, а Мюллер завважує, що він зібрав свій матеріял „більше на основі особистого контакту, як з книжок". Тому Мілюков наводить свою літературу, щоб нею скріпити своє становище, а Мюллер на це, щоби звернути увагу читача на основі лінії розвитку цілої національної справи. Мюллер підходить до націоналізму з практичного боку і небагато робить собі з історії. Для нього національна ідея це така поява, яку можна політично вхопити в свої руки, приборкати, а слабі її моральні сторони зробити нешкідливими, бо на його думку націоналізм має в собі багато патольоґічного. „Перед нами — каже він — найважніша задача: як цю недугу вилічити".

Арґументує Мюллер при помочи фактів, що їх бере з теперішнього соціяльного життя, не занедбуючи ніколи подати своєї власної думки про кожну справу. М. ин. подає він, що Чехи (передовсім американські) були вільнодумцями з національних мотивів, а саме з ненависти до Австрії, що була звязана тісними вузлами з католицькою церквою, а натомісць Поляки з тих самих націон. мотивів були католиками, бо ненавиділи російську церкву і пруський, протестантизм. Він наводить випадки, в яких завдяки „спільному фронтові" проти спільного ворога національна ідея зростала, вказує, що спорт зменшує ненависть між народами, виступає проти антисемітизму і т. д. На кожній сторінці Мюллера видно практичну руку Американця, для якого наука є тільки засобом до мети, в цім випадку засобом до боротьби за міжнародній мир, якого речником хоче бути й він.

Практична американська метода Мюллера є очевидно не без хиб. Мілюков бере розвязку національної справи може за тяжко, Мюллер за легко. Для Мюллера випливають не тільки національні, але й расові противенства (напр. поміж білими і чорними) головно з непорозуміння і він думає, що почуттям можна дуже багато зробити для злагодження національних спорів. Це без сумніту слаба сторона праці Мюллера, але його практичне підходження і практичне розуміння національної проблеми мусить цікавити й европейського читача, що не може вилізти з ліберіяльних невгаваючих національних спорів, терть і явної чи тайної боротьби між пануючими і гнобленими. Правдивий шлях до пізнання основи національної проблеми лежить десь по середині між історизмом Мілюкова і прагматизмом Мюллера.

ПОЗІР! ПОЗІР!
ПАСЕЙК, КЛІФТОН І ОКОЛИЦЯ!
ЗАХОДОМ ТОВ. УКР. СІЧИ,
від. 182 У. Н. Союза в Кліфтон, Н. Дж.
— відограється —
ЮВИЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ
ПОЛУЧЕНИЙ З БАЛЕМ
в честь 5-літтного істнования Тов. Укр. Січи. від. 182 У.Н.С., в Кліфтон, Н. Дж.
В СУБОТУ, 27. ЛЮТОГО, 1926
В ГАЛИ РУССКОЙ НАР. ОРГАНІЗАЦІЇ
ніа ч. 159 — 4-та ул., Passaic, N. J.
Початок в годині 5.30 вечером.
Вступ 50 центів.
На сей Концерт Тов. Укр. Січ запрошує всіх Українців місцевих і поза місцевих. Ювилейний Комітет дожадає всіх сил, щоб се свято випало як найкраще. Рівнож прибуде до нас Головний Уряднік У. Н. Союза, де буде мав святочну промову. Віримо, що на сім величавім святі не бракне ані одного Українця ані Українки.
За добру забаву ручить
44 Комітет.

ЮЛЯ ЯРЕМА
РУСЬКОЇ ПОГРЕБИ

ВИПОЗИЧАє ВЕЛИЧЕ ПА ВЕСІЛЯ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКО ДРУГІ ЗАБАВИ.
159 E. 7th ST., NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2846

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

—o—

МАЮ на складі а також нішо після міри всякі українські строї для дітий, молодіжи і для старших. 41-44
Mrs. TENKEC
179 Joliet Avenue, Newark, N. J.

ПОТРЕБА ВИНДО-КЛІНЕРС,
фахових лишень, добра платня; стала робота. 44-49
PASSAIC WINDOW CLEANING CO.
623 Main Ave., Passaic, N. J.

НА ПРОДАЖ фарма 80 акрів, добрі будинки, добра земля, добра вода, продаю з причини смерти мужа. Голоситися до: ANNA LESNY, Box 93 Sterling, Mich. 34-43

УВАГА!
ЗЕМЛЯ ЗА БЕЗЦІН!
КАДЛУБИСКА, коло Ходорова,
пов. Збориз.
15 моргів пшеничної землі в одним кавалку при самій церкві. Поляк кольоніст продасть за $1,600.00. Писати сейчас до V. Bohachevski, Real Estate Broker, 4233 Germantown Ave., Phila., Pa. 39-44

Пэйн-Експеллер
промиє Ваш біль. Натрите ним, щоб сей чудодійний лінімент увійшов у поры і дістався до місця ураженя.
Пейн-Експеллер помагає до правильного кружеля крови
Ціна 1 Ґо а аптиках. Глядіть на зорговельній знак Якор.
F. AD. RICHTER & CO.
Berry & South 5th Sts., Brooklyn, N. Y.

ДОМИ, ФАРМИ.
ДОМИ великі і малі, дорогі і дешеві, старі і нові, фарми близько і далеко Філядельфії, також всякі бизнеси на продаж і заміну. Гроші на перші і другі морґеджі. Порада, правні, леґальні папери. Чесна і скора обслуга для ВСІХ. Хто хоче скоро продати свій маєток, хай голоситься сейчас.
V. BOHACHEVSKI,
Real Estate Broker
4233 Germantown Ave., Phila, Pa.

ВИЙШЛА З ДРУКУ НОВА ШТУКА ТЕАТРАЛЬНА П. З.
БАНКИТИР УМЕР
комедія з сільського життя на три дії.
Виступає в сій штуці 14 осіб.
Ціна 35 центів.
Замовлення слати до книгарні „Свободи".
"SVOBODA"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

РУПТУРА НЕ Є РАНА

НЕМА ПОЛОМАНИХ ЧАСТИЙ ЩОБ МУСЛИ ДЕРЖАТИСЬ РАЗОМ.

Деякі люди думають, що рупура се рана. Рупура не є рана, а лишень ослаблення мускулів в черевній стіні. Звичайні рупурові підтримки се лишень фальшиве підпора надвислої стіни, даюча механіку підпору побільшуючимся частям. СТУАРТА ПРИЧІПЛЯЮЧІСЯ PLAPAO-PADS суть цілком інші. Їх перша ціль є піддавати мускулам тонік звання „Плапао", щоб сим попробувати зміцнити і привернути назад силу ослабленим мускулам, котрі є причиною хороби, яка завела руптурою. Нема жадних підвязок, пасків або нетерпимих спружин. Не може злетіти тому не тре і не прицепає до костий в клубах. Мягкий як шовк — легко прикладаєся — не коштовний. Уживають його тисячі, майже двадцять літ — найбільше вперті руптури піддаються цілковито без перешкод у праці. Удостоїлося Золотого Медаля в Римі, Великої Нагороди в Парижі та дохвальну згадку у Панамській Виставі в Сан Франціско.

Не тратьте часу і гроший на старі підвязкові приряди. Навіться, як замкнути отвір так, щоб руптура не спустилася вдолину. Вишліть поміжний купон по „ДАРОВУ ПРІБКУ ПЛАПАО" і 48 сторінок ілюстровану книжку про руптуру. Се не коштувати-ме нічого; не приславте гроший, лишень Ваше імя і адресу. Скажіть про се своїм приятелям, терпляким на руптуру. 263,75

ДАРОВИЙ ПРОБНИЙ КУПОН.
Plapao Laboratories, Inc.,
3338 Stuart Bldg., St. Louis, Mo.
Панове: Пришліть мені на ПРОБУ ПЛАПАО і книжку про руптуру. Зрозуміло, що се є цілком даром.
Імя .....
Адреса .....
.....

КОРОТКА ІСТОРІЯ КОЗАЧЧИНИ
записав проф. Володимир Антонович, із передмовою сином про життя та діяльність Антоновича, із портретом автора, обрамлене гетьманів, картою України і уваґами д-ра Мирона Кордуба. Друге видання.
Ціна 65 центів.
"SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.